

Media ja lehdistö

Euroopan unionin tuomioistuin
LEHDISTÖTIEDOTE nro 189/21
Luxemburgissa 21.10.2021

Tuomio yhdistetyissä asioissa C-845/19 ja C-863/19
Okrazhna prokuratura – Varna

Unionin tuomioistuin täsmentää rikoksentekevälaineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa annetun direktiivin eräitä säännöksiä

Tämä direktiivi on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa mahdollistetaan sellaisen omaisuuden tuomitseminen valtiolle menetetyksi, jonka väitetään kuuluvan muulle henkilölle kuin rikoksentekeijälle, vaikka tällä henkilöllä ei ole mahdollisuutta osallistua menetetyksi tuomitsemista koskevaan menettelyyn asianosaisena

Kaksi Bulgarian kansalaista (jäljempänä asianomaiset) tuomittiin siitä, että he olivat pitäneet helmikuussa 2019 hallussaan Varnassa (Bulgaria) ilman lupaa erittäin vaarallisia huumausaineita jakelutarkoituksessa. Okrazhna prokuratura – Varna (Varnan maakunnallinen syyttäjäviranomainen, Bulgaria) vaati Okrazhen sad Varnaa (Varnan maakunnallinen tuomioistuin, Bulgaria) tuomitsemaan heidän asuntoihinsa tehdyissä kotietsinnöissä löydetyt rahamäärät menetetyiksi.

Asianomaiset ilmoittivat kyseisessä tuomioistuimessa pidetyssä istunnossa, että takavarikoidut rahasummat kuuluivat heidän perheenjäsenilleen. Perheenjäsenet eivät osallistuneet menettelyyn kyseisessä tuomioistuimessa, koska se ei kansallisen oikeuden mukaan ollut mahdollista. Tämä tuomioistuin kieltäytyi tuomitsemasta kyseisiä rahamääriä menetetyiksi, koska sen käsityksen mukaan rikos, josta asianomaiset oli tuomittu, ei ollut omiaan tuottamaan taloudellista hyötyä. Lisäksi vaikka oli näyttöä siitä, että asianomaiset myivät huumausaineita, heitä ei ollut syytetty eikä tuomittu tällaisesta rikoksesta. Varnan maakunnallinen syyttäjäviranomainen riitautti kyseisen tuomion ja väitti, ettei mainittu tuomioistuin ollut ottanut huomioon direktiiviä 2014/42¹ asiaa koskevia kansallisia säännöksiä soveltaessaan.

Tässä tilanteessa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin päätti esittää unionin tuomioistuimelle kysymyksiä rajat ylittävän tilanteen olemassaolon tarpeellisuudesta direktiivin 2014/42 soveltamiseksi, kyseisessä direktiivissä säädetyn menetetyksi tuomitsemisen laajuudesta ja kolmannelle osapuolelle, joka väittää tai jonka väitetään olevan valtiolle menetetyksi tuomitun omaisuuden omistaja, kuuluvan tehokkaita oikeussuojakeinoja koskevan oikeuden ulottuvuudesta. Unionin tuomioistuin ottaa tuomiossaan kantaa ratkaisevan tärkeisiin kysymyksiin selventääkseen direktiivin 2014/42 soveltamisalaa ja sen eräiden avainkäsitteiden tulkintaa.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

Unionin tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että **jakelutarkoituksessa tapahtunut huumausaineiden hallussapito kuuluu direktiivin 2014/42 soveltamisalaan silloinkin, kun kaikki tämän rikoksen tekemiseen sisältyvät osatekijät rajoittuvat yhteen jäsenvaltioon**. EUT-sopimuksen² mukaan tällainen rikos kuuluu näet yhteen perussopimuksessa mainittuun erityisen vakavan rajatylittävän rikollisuuden alaan. Unionin lainsäätäjät on siten toimivaltainen antamaan kyseisellä alalla rikosten ja seuraamusten määrittelyä koskevia vähimmäissääntöjä, ja tämä toimivalta koskee

¹ Rikoksentekevälaineiden ja rikoshyödyn jäädyttämisestä ja menetetyksi tuomitsemisesta Euroopan unionissa 3.4.2014 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2014/42/EU (EUVL 2014, L 127, s. 39).

² SEUT 83 artiklan 1 kohta.

myös tilanteita, joissa konkreettisen rikoksen tekemiseen sisältyvät osatekijät rajoittuvat yhteen jäsenvaltioon.

Unionin tuomioistuin katsoo toiseksi, että direktiivissä 2014/42 ei säädetä ainoastaan rikoksesta, josta kyseinen rikoksentekijä on tuomittu, saadun taloudellisen edun muodostavan omaisuuden tuomitsemisesta menetetyksi, **vaan siinä tarkoitetaan myös rikoksentekijälle kuuluvaa omaisuutta, jonka osalta kansallinen tuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, on vakuuttunut, että omaisuus on peräisin muusta rikollisesta toiminnasta.** Tällainen valtiolle menetetyksi tuomitseminen on kuitenkin toteutettava kyseisessä direktiivissä³ säädettyjä takeita noudattaen, ja sen edellytyksenä on, että rikos, johon sen tekijän on todettu syyllistyneen, kuuluu direktiivissä lueteltuihin rikoksiin⁴ ja että kyseinen rikos on omiaan tuottamaan välittömästi tai välillisesti taloudellista etua.

Kun kyse on ensimmäisen tyyppisestä menetetyksi tuomitsemisesta, on välttämätöntä, että rikoshyöty, jonka menetetyksi tuomitsemista suunnitellaan, **on saatu rikoksesta, josta sen tekijä on tuomittu lainvoimaisella tuomiolla.**

Jälkimmäisestä tapauksesta, jossa on kyse omaisuuden laajennetusta menetetyksi tuomitsemisesta,⁵ unionin tuomioistuin tarkentaa yhtäältä, että määrittäessään, voiko rikoksesta olla taloudellista etua, **jäsenvaltiot voivat ottaa huomioon toimintatavat, esimerkiksi sen, onko rikos tehty järjestäytyneen rikollisuuden puitteissa tai onko tarkoituksena ollut saada säännöllistä tuottoa rikoksista.**⁶ Toisaalta kansallisen tuomioistuimen vakuuttuneisuuden siitä, että varat ovat peräisin rikollisesta toiminnasta, **on perustuttava tapauksen olosuhteisiin, mukaan lukien täsmälliset tosiseikat ja saatavilla olevat todisteet.**⁷ Tuomioistuin voi tässä yhteydessä ottaa huomioon muun muassa sen, että kyseessä oleva omaisuus on suhteettoman suuri rikoksesta tuomitun laillisiin tuloihin verrattuna.⁸

Lopuksi kolmansien osapuolten varojen menetetyksi tuomitseminen⁹ edellyttää, että **osoitetaan sekä se, että epäilty tai syytetty on siirtänyt rikoshyödyn kolmannelle osapuolelle tai että kolmas osapuoli on hankkinut tällaisen rikoshyödyn, että se, että kyseinen kolmas osapuoli tiesi, että kyseisen siirron tai hankinnan tarkoituksena oli menetetyksi tuomitsemisen välttäminen.**

Kolmanneksi unionin tuomioistuin katsoo, että direktiivi 2014/42, luettuna yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, **on esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jossa sallitaan sellaisen omaisuuden valtiolle menetetyksi tuomitseminen, jonka väitetään kuuluvan muulle henkilölle kuin rikoksentekijälle, vaikka kyseisellä henkilöllä ei ole mahdollisuutta osallistua menetetyksi tuomitsemista koskevaan menettelyyn.** Tämä direktiivi näet velvoittaa jäsenvaltiot toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että henkilöillä, joita siinä säädetty toimenpiteet koskevat – mukaan lukien kolmannet osapuolet, jotka väittävät tai joiden osalta väitetään, että he omistavat omaisuuden, jonka menetetyksi tuomitsemista suunnitellaan –, **on oikeus tehokkaisiin oikeussuojakeinoihin ja oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin oikeuksiensa suojaamiseksi.**¹⁰ Kyseisessä direktiivissä säädetään lisäksi useista erityisistä takeista sen varmistamiseksi, että tällaisten kolmansien osapuolten perusoikeudet turvataan. Näihin takeisiin kuuluu oikeus oikeudelliseen edustajaan koko rikoshyödyn menetetyksi tuomitsemista koskevan menettelyn ajan,¹¹ mihin luonnollisesti sisältyy kyseisen kolmannen osapuolen oikeus tulla kuulluksi tämän menettelyn yhteydessä, mukaan lukien oikeus vedota omistusoikeuteensa omaisuuteen, jota menetetyksi tuomitseminen koskee.¹²

³ Direktiivin 2014/42 8 artiklan 8 kohta.

⁴ Direktiivin 2014/42 5 artiklan 2 kohta.

⁵ Direktiivin 2014/42 5 artikla.

⁶ Direktiivin 2014/42 johdanto-osan 20 perustelukappale.

⁷ Direktiivin 2014/42 johdanto-osan 21 perustelukappale.

⁸ Direktiivin 2014/42 5 artiklan 1 kohta.

⁹ Direktiivin 2014/42 6 artikla.

¹⁰ Direktiivin 2014/42 8 artiklan 1 kohta.

¹¹ Direktiivin 2014/42 8 artiklan 7 kohta.

¹² Direktiivin 2014/42 8 artiklan 9 kohta.

HUOMAUTUS: Ennakkoratkaisupyyntö antaa jäsenvaltioiden tuomioistuimille mahdollisuuden tiedustella niiden käsiteltävänä olevan yksittäisen asian puitteissa unionin tuomioistuimelta unionin oikeuden tulkintaa tai unionin toimen pätevyyttä. Unionin tuomioistuin ei ratkaise kansallisen tuomioistuimen käsiteltävänä olevaa asiaa. Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on ratkaista asia unionin tuomioistuimen ratkaisun mukaisesti. Unionin tuomioistuimen ratkaisu sitoo vastaavalla tavoin muita kansallisia tuomioistuinta, jotka käsittelevät samanlaista ongelmaa.

Tämä on tiedotusvälineiden käyttöön tarkoitettu epävirallinen asiakirja, joka ei sido Euroopan unionin tuomioistuinta.

Tuomion [koko teksti](#) julkaistaan CURIA-sivustolla tuomion julistamispäivänä.

Lisätietoja: Gitte Stadler ☎ +352 4303 3127